מחוון: מבחן מסכם: מעמד הר סיני ומשפטים, שמות יט-כד

1 **תשובה:**
ד. בחודש השלישי (יט, א).

2 **תשובה:**
ג. שלושה ימים (יט, יא, טו).

3 **תשובה:**
א. שש שנים, ובשביעית יוצא חופשי (כא, ב).

4 **תשובה:**
א. כבד את אביך ואת אמך (כ, יב).

5 **תשובה:**
א. ארבעים יום וארבעים לילה (כד, יח).

6 **תשובה:**
"דַּבֶּר־אַתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה, וְאַל־יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹהִים פֶּן־נָמוּת" (כ, טז). ניקוד: 4.

7 **תשובה:**
"אֲשֶׁר לֹא־תִגָּלֶה עֶרְוָתְךָ עָלָיו" (כ, כג). ניקוד: 4.

8 **תשובה:**
חג המצות, חג הקציר, וחג האסיף (כג, יד-יז). ניקוד: 2 על שניים, 4 על שלושה.

9 **תשובה:**
"כֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" (כד, ז). ניקוד: 4.

10 **תשובה:**
"תִּשְׁמְטֶנָּה וּנְטַשְׁתָּהּ": לא לעבוד את השדה; יאכלו אביוני העם, ואת היתר תאכל חית השדה (כג, יא).
ניקוד: 2 לכל חלק.

11 **"וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ" (20 נק')**
א (6): "ויחן" ביחיד: ישראל חנו כאיש אחד בלב אחד, ולא כמו בשאר החניות, שהיו בתרעומות ובמחלוקת. אחדות העם היא הכנה לקבלת התורה. ניקוד: 4 על הפירוש, 2 על החשיבות.
ב (8): "ועתה": אם תקבלו עכשיו, יהיה לכם נעים מכאן והלאה, כי כל ההתחלות קשות. "סגולה": אוצר חביב, כמו כלי יקר ואבנים טובות שמלכים שומרים בגנזיהם. ניקוד: 4 לכל אחד.
ג (6): לפי רש"י, "כהנים" כאן הם שרים: העם כולו יהיה כמו ממלכה של שרים, של חשובים. תפקיד: להיות עם מכובד ובעל אחריות, ולהיות דוגמה לעמים. כל תשובה מנומקת. ניקוד: 3 על הפירוש, 3 על התפקיד.

12 **עשרת הדיברות: "אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ" ו"לֹא תִגְנֹב" (20 נק')**

א (6): לפי רש"י, יציאת מצרים היא סיבה מספקת לכך שישראל יהיו משועבדים לה': ה' הוציא אותם מעבדות, ולכן הם עבדיו ולא עבדי פרעה. ניקוד: 6.

ב (9): בגונב נפשות (חוטף אדם). "דבר הלמד מעניינו": מבינים פסוק לפי ההקשר שלו. "לא תרצח" ו"לא תנאף" הם עבירות שחייבים עליהן מיתת בית דין, ולכן גם "לא תגנב" הסמוך להם הוא עבירה כזו, כלומר גניבת אדם. ניקוד: 3 על הפירוש, 3 על הכלל, 3 על היישום.

ג (5): בפסוק "לא תגנבו" (ויקרא יט, יא). ניקוד: 5.

13 **"עַיִן תַּחַת עַיִן" (20 נק')**

א (7): מי שסימא את עין חברו משלם לו "דמי עינו": כמה פחת ערכו, כאילו היה נמכר בשוק כעבד, לפני הנזק ואחריו. אין נוטלים איבר ממש. ניקוד: 3 על הפירוש, 4 על החישוב.

ב (8): לפי אבן עזרא (כפי שהרמב"ן מביא), הכתוב אומר שהמזיק ראוי לכך שיפגעו בו כמו שפגע, אם לא ייתן כופר (תשלום). בניגוד לרוצח, שאסור לקחת ממנו כופר, ממזיק לוקחים כופר, ולכן בפועל לעולם אין כורתים איבר אלא משלמים. ניקוד: 4 על הרעיון, 4 על ההבדל מרוצח.

ג (5): כל תשובה מנומקת: למשל, הלשון מלמדת עד כמה חמור לפגוע בגוף של אדם, ושהתשלום אינו "מחיר" שמתיר לפגוע. ניקוד: 5.

14 **"וְגֵר לֹא־תוֹנֶה" (20 נק')**

א (6): "לא תונה": אונאת דברים, פגיעה במילים. "לא תלחצנו": גזל ממון. ניקוד: 3 לכל אחד.

ב (7): לפי רש"י, אם תפגע בגר במילים, הוא יכול להשיב לך: גם אתה בא מגרים. הפתגם: אל תעליב אחר במום (חיסרון) שיש גם בך. ניקוד: 4 על הנימוק, 3 על הפתגם.

ג (7): אסור לענות כל אדם. התורה הזכירה אלמנה ויתום כי היא מדברת על המקרה המצוי: הם חלשים, וקל לפגוע בהם. ניקוד: 3 על הדין, 4 על ההסבר.

חלק א: 4 נקודות לשאלה. חלק ב: שלוש מתוך ארבע, 20 נקודות לשאלה; מי שענה על ארבע, בודקים את שלוש הראשונות. הפסוקים מתוך "תנ"ך מנוקד" (תורת אמת, מתוך ספריא); רש"י והרמב"ן מספריא כלשונם. נוצר בבינה מלאכותית.